

Näringsdepartementet

Remittering av underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram

Sammanfattning

Vinnova instämmer i att skogsindustrins värdekedjor är av stor vikt för Sveriges ekonomi och välstånd, och bejakar samordnade forsknings- och innovationsinsatser inom området.

Vinnova väljer att lämna synpunkter som direkt berör myndighetens ansvarsområde. Övriga åtgärdsförslag kommenteras inte. Våra samlade synpunkter på underlagsrapporterna för ett Nationellt skogsprogram är som följer:

- Underlagsrapporternas åtgärdsförslag kan och bör klustras för att uppnå största möjliga effekt och nytta. Det finns flera överlappande förslag som bör synkroniseras, och för ett effektivt genomförande bör ett förslag till program sammanställas från de olika rapporternas förslag och målbilder.
- Det är viktigt att definitionen av bioekonomi ensas mellan de olika rapporterna för att möjliggöra en effektiv implementering av programåtgärder. En sådan gemensam definition bör också harmoniseras med internationella definitioner.

När det gäller Vinnovas roll i åtgärdsförslagen så anser Vinnova att:

- Rapport 1: Utpekande av Vinnova som exempel på samverkande aktör i förslaget om att uppdras till Tillväxtverket att stärka mångbruksföretagande med skogen som bas: Vinnova föreslår att myndigheten inte ingår i detta åtgärdsförslag. Kapitalinvesteringar ligger utanför myndighetens ramar.
- Rapport 4: Utpekande av Vinnova som en av flera forskningsfinansiärer som bör prioritera medel till internationell samverkan: Vinnova uppmuntrar internationalisering av det svenska forsknings- och innovationssystemet. Vinnova har redan idag finansiering av ett antal aktiviteter och insatser som är öppna för alla ämnesområden.

Andra aspekter som bör beaktas

För ett framgångsrikt genomförande av ett Nationellt skogsprogram vill Vinnova särskilt lyfta fram följande punkter:

- Ett Nationellt skogsprogram bör när det gäller forsknings- och innovationsfrågor vara väl balanserat över hela den skogliga värdekedjan, från skogliga frågor till användandet av råvara i nya material, processer och produkter samt återvinning och andra cirkulära frågor.
- Ett Nationellt skogsprogram bör utformas med hänsyn till och samordning med stora pågående offentliga insatser såsom strategiska innovationsprogram och regeringens fem samverkansprogram samt stora privata initiativ som Wallenberg Wood Science Center.
- Ett Nationellt skogsprogram bör organiseras så att samordningseffekter uppnås med andra satsningar och särskilt relationen till regeringens Samverkansprogram för Cirkulär och Biobaserad ekonomi bör ses över för ett effektivt genomförande.

Vinnovas ställningstaganden

Rapport 1, Tillväxt, mångbruk, värdeskapande av skogen som resurs

Åtgärdsförslag ”3.3.3.1 – Uppdra åt myndigheter och relevanta aktörer med ansvar för tillväxt och företagsutveckling att göra en satsning för skogens mångbruksföretag” - Utpekande av Vinnova som exempel på samverkande aktör i förslaget om att uppdra till Tillväxtverket att stärka mångbruksföretagande med skogen som bas.

Vinnova föreslår att myndigheten inte ingår i detta åtgärdsförslag. Kapitalinvesteringar ligger utanför myndighetens ramar. Vinnova har insatser riktade mot små- och medelstora företags utveckling genom finansiering av forsknings- och innovationsprojekt såväl nationellt som internationellt. Vinnovas forsknings- och innovations-satsningar är öppna för små- och medelstora företag inom alla områden, och myndigheten finansierar projekt också inom det skogsindustriella och bioindustriella området.

Rapport 2, Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser

Vinnova ser det som positivt att rapporten innehåller förslag till forsknings- och innovationsinsatser, som också sammanställts på ett tydligt sätt, åtgärdsförslag ”5.5.1 – sammanställning över åtgärder med koppling till forskning och kunskapsutveckling”. Vi vill särskilt lyfta fram att det är viktigt att ett kommande Nationellt skogsprogram samverkar med redan pågående initiativ och satsningar såsom strategiska innovationsprogram, regeringens fem samverkansprogram och andra stora satsningar som Wallenberg Wood Science Center. Därutöver finns en betydande finansiering av relaterade projekt inom Vinnova-programmet Utmaningsdriven innovation. En

kartläggning av redan pågående insatser kan stärka ett Nationellt skogsprogram och effektivisera medelsanvändning.

Rapport 3, Främjande av biobaserade produkter och energi, smarta transporter, en skogsindustri i världsklass och ökad export"

När det gäller åtgärdsförslag "5.2.4 - *Starta ett innovationsprogram för produktion och processer*" är Vinnovas ställningstagande att ett sådant program bör utformas mer stringent än vad som är fallet i förslaget.

Här pågår redan ett innovationsprogram inom delvis överlappande områden, och ett nytt innovationsprogram inom ramen för Nationellt skogsprogram bör synkroniseras med det strategiska innovationsprogrammet BioInnovation. Programmet BioInnovation innehåller dock inte alla delar som föreslås här. I åtgärdsförslaget föreslås också att staten ska gå in aktivt och stödja mindre maskintillverkare och innovatörer genom exempelvis SwedeInvest. Vinnova bedömer att ett mer stringent programförslag bör ha dessa eventuella insatser som ett separat instrument.

För åtgärdsförslag "5.3.2 – *Förstärkt innovationskraft och kommersialisering av forskning*" är Vinnovas ställningstagande att det är positivt med en ansats som omfattar hela värdekedjan. Förslaget innehåller en mängd viktiga frågor från grundforskning till meriteringsfrågor och Vinnova bedömer att ytterligare för- och utformningsarbete krävs för att framgångsrikt genomföra förslaget. Flera av de punkter som lyfts fram här finns också i andra rapporter, för ett effektivt genomförande föreslår vi att åtgärdsförslagen i samtliga rapporter systematiseras och samordnas.

För åtgärdsförslag "5.4.1 – *Genomförandet av ett nationellt skogsprogram inom ett bioekonomiskt ramverk*" är Vinnovas ställningstagande att den operativa relationen mellan Nationells skogsprogram och regerings samverkansprogram för Cirkulär och Biobaserad ekonomi tydliggörs och ses över för ett effektivt genomförande. En sådan översyn kan minska risk för strukturell otydlighet och dubbelarbete i närliggande strukturer.

Rapport 4, Internationella skogsfrågor"

Vinnova ser positivt på att rapporten föreslår internationalisering av forskning, och instämmer i "Åtgärdsförslag 5.2.1- *öka internationell samverkan inom forskning och näringsliv*" - om stärkt finansiering av internationalisering av forskning. En sådan satsning bör utvidgas från de skogliga universiteten till även universitet och forskningsaktörer inom biomaterial och processer. Vinnova har goda erfarenheter av europeisk samverkan inom Wood-Wisdom-net där Vinnova tillsammans med andra svenska finansiärer möjliggjort transnationella forsknings- och innovationsprojekt där svenska forskare och företag deltar.

Vinnova instämmer i att internationalisering av forskning och tillhörande utbildning möjliggör för svenska forsknings- och industriaktörer att få ett ökat inflöde av kunskap och innovativa landvinningar från andra delar av världen. Sverige är ett litet land även om vi är stora på den skogsindustriella arenan. Ett ökat inflöde av kunskap kan hjälpa oss att bibehålla en ledande position. Vinnova ser positivt på att en strategi för prioritering av internationell samverkan tas fram.

När det gäller *"Åtgärdsförslag 5.4.1 – Inrätta en organisation för internationella skogsfrågor"* där Vinnova föreslås ingå i ett rådgivande internationells skogspolicyråd är det Vinnovas ställningstagande att införandet av ett sådant råd bör samordnas med andra organisationsförslag i övriga rapporter. Efter att en sådan samordning och översyn av en kommande struktur är föreslagen kan myndigheten ta ny ställning till deltagande.

Avslutande ställningstagande

Sammantaget så är bred förankring och sektorsintegrering viktiga framgångsfaktorer i ett kommande nationellt skogsprogram. Vinnova vill särskilt lyfta fram att det är viktigt att ett kommande Nationellt skogsprogram inte enbart fokuserar på de traditionella skogsindustriella näringarna, utan att ett kommande program också integrerar de nya näringar och affärsområden som är kopplade till området.

Vår erfarenhet visar att nyckeln till framgångsrika samarbeten och program är en gemensam målbild samt att relevanta aktörer är med i arbetet. En öppenhet för att också integrera nya aktörer och kompetenser i långsiktiga program är särskilt viktigt för förnyelse och spetskompetens. Tydliga strukturer och organisation bidrar till ett effektivt arbete och nyttiggörande.

I detta ärende har generaldirektör Charlotte Brogren beslutat. Enhetschefen Margareta Groth har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare Anders Holmgren, programledare Peter Åslund, enhetschef Jonas Brändström samt avdelningschef Ulf Holmgren deltagit.

Charlotte Brogren